

Գ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Ք

10
Փարայ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

10
Փարայ

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ. գաւառական բոլրա-տարութեան ծախսը մեր վրայ է: Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժա-նորդ ալ կը ներգրուին:

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տեր-Խմբա-գիր Քիզա փաշա խան Թ. 14: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ չէ տրուիր: Շահուցման տուրք մեկ անգամի համար 3 դրուղի. անկի ան-գամի համար սակարկութիւն կը լլայ:

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ԿԻՒԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԹՈՍՆ

ՅԱՆՉՆԱԽԻՐԻ

Ա.

Յարաբերութիւնք Աթոռոյն Կիւիկիոյ
Ընդ Մայր Աթոռոյ Արարատեան:

Յօդ. 1. Ս. Լիւմիածնի Մայր Աթոռոյ
գահակալն լինելով միայն ընդհանրական
հայրապետն ամենայն Հայոց, որոյ ընտ-
րութեան կը մասնակցին նաեւ Կիւիկիոյ
թեմականք, Տանն Կիւիկիոյ Կաթողիկո-
սը ճանչցած է, կը ճանչնայ եւ պիտի
ճանչնայ նորա գերագահութիւնը:

Յօդ. 2. Ամենայն Հայոց Հայրապետն՝
որոյ ընտրութեան մասնակցելով նաեւ
Կիւիկիոյ աթոռոյ թեմականք, կը ճանա-
չեն նորա գերագահութիւնը իրրեւ մի
մարմին ընդհանուր. Հայաստանեայց ե-
կեղեցւոյ, պարտաւոր է ընդունիլ եւ
ճանաչել զԿաթողիկոսութիւնն տանն Կի-
ւիկիոյ, իրրեւ զմի ի նուիրական աթոռ-
ոց, եւ չանուանել զայն «հետեւեալ» եւ
«հակաթոռ»:

(Այս մասին թէպէտ արդէն բանակ-
ցութիւն եղած է ընդ մէջ ամենայն Հա-
յոց հայրապետի եւ Ազգ. Ժողովոյն՝ բայց
ցարդ գոհացուցիչ արդիւնք մը գոյացած
չլինելով՝ հարկ անհրաժեշտ է որ Ազգ.
Ժողովը վերստին զեկուցանէ նորին վե-
հութեան, վերջեւ ալ անարդական ա-
նուններն Կիւիկիոյ Ս. Աթոռոյ վրայէն,
որ իւր Ժողովրդովք՝ մեր հայրենի եկե-
ղեցւոյ միութեան մի ընտիր եւ հարազատ
մասն կը կազմեն):

Բ.

Յարաբերութիւնք Ս. Կաթողիկոսի
տանն Կիւիկիոյ ընդ Ս. Պատրիարքի Կ.
Պոլսոյ եւ Ազգ. Կեդր. վարչութեան, եւ
ընդ առաջնորդս եւ գաւառական Ժո-
ղովս Կիւիկիոյ:

Յօդ. 3. Կիւիկիոյ առաջնորդական վի-
ճակներէն իւրաքանչիւրը ըստ Սահմա-
նադրական հրահանգի գաւառաց ազգ.
Կեդր. վարչութեան՝ կընտրէ իւր գա-
ւառական Ընդհ. Ժողովը, եւ ընտրական
դործողութեան տեղեկագիրը կը զրկէ
առ Ս. Կաթողիկոսն տանն Կիւիկիոյ:

Տանն Կիւիկիոյ Ս. Կաթողիկոսն ընտրա-
կան դործողութեան օրինաւորութիւնը
նախաքննելէ եւ եթէ սահմանադրական
թիւերի մ'ունին, լրացնել տալէ յետոյ՝ կը

ուղարկէ տեղեկագիրն Ազգ. Կեդր. վար-
չութեան ի վաւերացումն:

Ազգային Կեդր. վարչութիւնը անոր
ընտրական օրինաւորութիւնը ստուգելէ
յետոյ կը վաւերացնէ զայն եւ կը ծա-
նուցանէ Կիւիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին իւր
վաւերացումն որպէս զի իւր օրհնու-
թեան կոնդակաւ հաղորդէ զայն վիճա-
կին Ժողովրդեան:

Յօդ. 4. Եթէ վիճաբան մը Ժողովուրդը
փափաքի իւր վարդապետ առաջնորդն
եպիսկոպոս ձեռնադրել առ, պիտի
գլխէ խնդրադրով Կիւիկիոյ Ս. Կաթողի-
կոսին, որ ընծայացունի արժանաւորու-
թիւնը քննելէ եւ ազգ. Կեդր. վարչու-
թեան հաւանութիւնն ստանալէ յետոյ՝
կը ձեռնադրէ զայն:

Որ եւ իցէ պարագայի մէջ Կ. Պոլսոյ
Ս. Պատրիարքին եւ ազգ. Կեդր. վարչու-
թեան վկայագիրն անհրաժեշտ է եպիս-
կոպոսի մը ձեռնադրութեան:

Յօդ. 5. Առաջնորդի ընտրութեան
պարագայի մէջ ազգ. Կեդր. վարչութիւ-
նը ազգին մէջ գտնուած բոլոր անպաշ-
տօն եւ առաջնորդական արժանիք ունե-
ցող եկեղեցականաց ընդհանուր ցանկը
կը հաղորդէ Կիւիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին,
որ նոյն ցանկին մէջէն գաւառին համար
ամենէն յարմարագոյն երեք անձինք կը
ցուցնէ գաւառական վարչութեան, բայց
գաւառական Ընդհ. Ժողովը ազատ է
ազգ. Կեդր. վարչութեան ընդհանուր
ցուցակին մէջէն ալ ընտրելու իւր առաջ-
նորդը ըստ Սահմանադրական հրահանգի:

Յօդ. 6. Առաջնորդի ընտրութեան տե-
ղեկագիրը նախ կուղարկի առ Ս. Կա-
թողիկոսն Կիւիկիոյ, որ ըստ Գ. րդ. յօդ-
ուածի նախաքննելէ յետոյ՝ կը յղէ զայն
առ Ս. Պատրիարքին Կ. Պոլսոյ, եւ ազգ.
Կեդր. վարչութիւնն սոյն ընտրութեան
օրինաւորութիւնը քննելէ եւ ստուգելէ
յետոյ՝ կը վաւերացնէ եւ Բ. Դրնէն պաշ-
տօնական հրամանագիրն ստանալով կու-
ղարկէ առ սրբադան Կաթողիկոսն Կիւի-
կիոյ, որ իւր օրհնութեան կոնդակաւ
կը ծանուցանէ վիճակին Ժողովրդեան,
հաստատելով զԱռաջնորդն:

Ազգային Կեդր. վարչութիւնը իւր վա-
ւերացումը կը ծանուցանէ նաեւ գաւառ-
ական Ժողովոյն յատուկ նամակաւ:

Յօդ. 7. Առաջնորդական տեղապահի
ընտրութիւնն հարկ եղած ատեն՝ եթէ
գաւառական վարչութիւնը առաջնորդա-

կան տեղապահ մ'անմիջապէս չնշանակէ,
Կիւիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը ազգ. Կեդր.
վարչութեանէն ցանկ մի կը խնդրէ, եւ
անոր մէջէն մին ընտրելով կառավարիչ
Ս. Պատրիարքին ի վաւերացումն, որ Բ.
Դրնէն հրամանագիր տուելով կը յղէ
զայն առ Կիւիկիոյ Ս. Կաթողիկոսն ի դոր.
Ժողովութիւն:

Յօդ. 8. Քաղաքական եւ Կրօնական եւ
Քաղաքական խառն խնդրոց համար Ա.
առաջնորդը եւ Գաւառական Ժողովը Կի-
ւիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին միջոցաւ կը
թղթակցին Կեդր. վարչութեան՝ հետ,
սակայն ստիպողական պարագայի մէջ
Առաջնորդը եւ Գաւառական Ժողովը ա-
զատ են ուղղակի յարաբերութեան մէջ
գտնուիլ Ազգ. Կեդր. վարչութեան հետ,
միայն թէ իրենց թղթակցութեան մէկ
պատճենը կը յղեն առ Կիւիկիոյ Ս. Կա-
թողիկոսն ի գիտութիւն:

Յօդ. 9. Չուտ կրօնական խնդրոց մա-
սին Առաջնորդը եւ Ժողովականք պար-
տին ուղղակի դիմել առ Ս. Կաթողիկո-
սն Կիւիկիոյ, որ Հայաստանեայց Ս. Ե-
կեղեցւոյ օրինաց եւ աւանդութեանց
համաձայն իւր վճիռը տալով կը ծանու-
ցանէ զայն ի գիտութիւն թէ գաւառին
եւ թէ Ազգ. Կեդր. վարչութեան:

Յօդ. 10. Երբ առաջնորդի մը վրայ
ամբաստանութիւն ծագի, թեմականք
ծանուցանելով զայն Ազգ. Կեդր. վար-
չութեան՝ կը գլխին առ Ս. Կաթողիկո-
սն Կիւիկիոյ, որ պիտի ջանայ իրաւա-
լոծ ընել զանոնք, եւ երբ իրաւալոծու-
թիւնն անհնար լինի, Կիւիկիոյ Ս. Կաթո-
ղիկոսը արժանաւոր անձինք կընտրէ իւ-
րեւ քննիչը կամ տեսուչը, ըստ Սահմա-
նադրական հրահանգի, եւ անոնց տեղե-
կագիրն արգիւնքը հանդերձ իւր գի-
տողութեամբ կը ծանուցանէ Ազգ. Կեդր.
վարչութեան, որոյ կը պատկանի միշտ
վերջնական որոշումն:

Յօդ. 11. Կիւիկիոյ Ս. Կաթողիկոսն
իրրեւ հոգեւոր տէր, իւր իշխանութեան
ներքեւ գտնուած վիճակաց վրայ պար-
տաւոր է հսկել, որ Հայաստանեայց Ս.
Եկեղեցւոյ կրօնքն եւ վարդապետութիւնը
անվճար պահուին, եւ աւանդուն Ժո-
ղովրդեան, միանգամայն իրաւունք ու-
նի հսկել նաեւ Գաւառական վարչու-
թեանց եւ առաջնորդութեանց վրայ, որ
Ազգ. Սահմանադրութեան համեմատ ի-
րենց պաշտօնն ու պարտաւորութիւնը
կատարեն:

Իսկ եթէ հակառակ ընթացքի մէջ գտնուող ըլլայ, Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսըն ազդարարութիւն կընէ և բացատրութիւն կը պահանջէ, և ի հարկին իւր կողմէ քննիչ կարգելով՝ տեղեկագրին արդիւնքը հանդերձ իւր գլխավորութեամբ Ազգ. Կեդր. վարչութեան կը հաղորդէ:

Վերոյիշեալ բարեփոխութիւններով՝

գաւառաց համար շինուած Սահմանադ-

բական հրահանգի ամեն մէկ յօդուած-

ները իրենց ամբողջութեամբ պիտի դուր-

ծագուին Կիլիկիոյ վիճակաց մէջ:

Գ.

ՎԵՐՍԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

ՍՍՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՎԱՆՈՒՅ

Յօդ. 12. Սոյ հաշակաւոր վանքը ըստ հինաւորաց աւանդութեանց Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան նուիրական աթոռը և միանգամայն ազգային անմոռաց յիշատակաց սրբավայր և ուխտատեղի լինելով, Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը պարտաւոր է Սոյ վանուց մէջ բնակիլ և իւր Աթոռը բնաւ ուրիշ տեղ չփոխադրել:

Յօդ. 13. Կիլիկիոյ սոյն աթոռանիստ վանքը պէտք է ունենայ միաբանութիւն մը, վանական կանոնագիր մը, վանական ժողով մը, ժառանգաւորաց կանոնաւոր դպրոց մը:

Յօդ. 14. Կիլիկիոյ վիճակին գաւառական անտուկներն Սոյ Ս. Աթոռոյն առհմանուած տուրքը, պաղի ևն. ըստ սովորութեան անխափան հատուցանելու պարտաւոր են:

Յօդ. 15. Ազգ. Կեդր. վարչութիւնը ինչպէս ամեն գաւառներէ նոյնպէս Կիլիկիոյ վիճակէն իւր իրաւունքն եղած տարեկան Մուքաթայի տուրքն՝ որոշեալ ժամանակի մը համար պէտք է նուիրէ վանքին, նորա վերակազմութեան և պայծառութեանը նպաստելու համար:

Յօդ. 16. Տարին մի անգամ որոշեալ եղանակի մը մէջ Կիլիկիոյ վիճակային առաջնորդը, ինչպէս նաև Գաւառական ժողովոց գլխաւորները կամ անոնց կողմէ ընտրեալ երեսփոխանը պարտին դումարիլ Սոյ վանուց մէջ, և ընդհանուր ժողով կազմելով ընդ նախագահութեամբ Ս. Կաթողիկոսին՝ վանքին վիճակը և ե-

լեմուտքը քննել և զայն բարուելու համար պէտք եղած միջոցները տնօրինել և Կիլիկիոյ ընդհանուր վիճակին ազգային մտաւորական և բարոյական յառաջագիտութեան վրայ խորհիլ և զարգացնել ի դուրս գնել համաձայնութեամբ:

Յօդ. 17. Որովհետև այժմ Սոյ կաթողիկոսական Աթոռը թափուր և զրեթէ աւերակ վիճակի մէջ կը գտնուի, և վերոյիշեալ յօդուածոց դուրսդրութիւնը այս դրութեան մէջ անկարելի է, ուստի պէտք է Ս. Կաթողիկոսն Կիլիկիոյ՝ Ազգ. Կեդր. վարչութեան կողմէ ընտրուած եկեղեցական կամ աշխարհական պաշտօնէի մը հետ Սոյ վանքը երթայ, և անմիջապէս առաջնորդները տեղապահները և Գաւառական ժողովոց գլխաւորները վանքին մէջ ի ժողով հրաւիրելով՝ միաբանութիւնը ըստ կարելոյն կազմէ, վանական կանոնագրութեան ծրագիր մը պատրաստէ, Կիլիկիոյ թեմերէն Ս. աթոռոյն վճարելի տարեկան տուրքը սահմանէ, վանքին շարժուն և անշարժ գոյքերը խուզարկէ և արձանագրէ, վանքին նորոգութեան անհրաժեշտ պէտք եղած դումարն որոշէ, և զայն հայթայթելու համար միջոցներ մտածելով՝ անմիջապէս տեղեկագրէ Ազգ. Կեդր. վարչութեան, որ յետ որոշման և հաւանութեան Ազգ. ժողովոյ, տեղեկագրին կը վերադարձնէ առ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսն ի դուրսդրութիւն:

Յօդ. 18. Սոյ վանքին վերակազմութեան դուրս ժամանակի կարօտ լինելուն և վանքն բնակելի վիճակի մէջ դրուելու համար անմիջական նորոգութեան պէտք ունենալուն՝ Յանձնախումբը հարկ կը դադարեցնէ օգնութիւն մ'ընել և զայն հայթայթելու համար կառավարիչ Ազգ. Կեդր. վարչութեան հանգանակութիւն մ'ընել մայրաքաղաքիս բոլոր թաղերէն և եկեղեցիներէն և յանձնաձեւ սոյն առժամանակեայ նորոգութեան ծախքը:

Ինչդուքեան եռանդազին աղաղակներ կը լսուին, արուարձաններուն մէջ րազոսի երկրպագուները բաժակներ կը պարպեն, յանգուղէն կռիւներ և ոճիրներ կը գործուին, փարիզամօթապարտ, երկչոտ և հոգեբով պաշարեալ քաղաք մը դարձած էր. ժողովուրդը փողոցէ փողոց կը վազէր և իրարու վրայ կիցար, նման այն վայրի կենդանիներուն որոնք որսորդին ձեռքը չիյնալու համար կը վախչին և իրենց օրջին մէջ իրարու վրայ կը դիգուին:

Վերջապէս ինչպէս արդէն ըսինք, 1793 ժարտ 10-ի փարիզն էր այս:

Մայրաքաղաքին այս տարօրինակ վիճակին պատճառը յայտնեմք նախ. յետոյ մեր բուն պատմութեանն սկսինք:

Լուդովիկոս Ժ. Բ. մահուանէն վերջը Գաղղիա բոլոր Եւրոպայի հետ իւր յարաբերութիւնը խզած էր. իւր երեք թշնամիներուն վրայ որք են Բրուսիա,

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Մատրիտի նորընտիր օսմանեան դեսպան Սէրմէթ Էֆէնտի նոյ, 15-ին Սպանիոյ թագաւորին ներկայացեր է իւր դեսպանական գրերը մատուցանելու համար: Դեսպանը արքունի չքեղ կառքերով պալատը տարուեր է. ներս մտնելու ատեն երաժշտաց խումբը Ապտ-իւլ-Համիտի «մարչը» նուագեր է: Թագաւորը Օսմանիէի ականակուռ պատուանշանը կուրծքը կախած և համազգեստով ընդունել է դեսպանը: Այս վերջինը իւր դեսպանական գրերը ներկայացնելով ատենախօսութիւն Բըրբէր է, գովելով Օսմ. կայսրութեան և Սպանիոյ կառավարութեան մէջ եղած լաւ յարաբերութիւնները, թագաւորը շնորհակալութեամբ պատասխաներ և յանձնարարեր է դեսպանին որ իւր առ Օսմ. կայսրութիւնն ունեցած համակրական զգացումները յայտնէ Սուլթանին:

Յետոյ թագաւորը Սէրմէթ Էֆէնտիին հետ առանձին տեսակցութիւն մ'ունեցեր է:

— Մէքէլէի Էմիրին հօրեղբորորդի Շէրիֆ Ալի որ մօտերս Պոլիս եկաւ, իւր հօրեղբոր դէմ դատ բացեր է, առարկելով թէ Էմիրը իրեն վերաբերեալ դժբախտական գումար մը յափշտակած և զինքը Մէքէլէէն արտաքսած է:

— Սև ծովու և Ռուսիոյ հարաւային երկիրներու սատակաչունչ օդը մեղմանալ սկսեր է:

— Մայրաքաղաքիս սպանիական դեսպան Բաքթոն կոմսը Սպանիոյ թագաւորին ինքնագիր նամակը ներկայացուց Սուլթանին, որով Ալֆօնս թագաւորը Սուլթանին իրեն նուիրած Օսմանիէ պատուանշանին համար շնորհակալութիւն կը յայտնէ:

— Մայրաքաղաքիս ամերիկեան դեսպանն ալ իւր դեսպանական գրերը ներկայացուց Վեհ. Սուլթանին:

— Հռովմայէն կը գրեն թէ Պ. Լիւինկ-թըն Լոնտրոն պիտի երթայ լորտ Կրան-վիլի հետ տեսակցելու համար:

— Նիւ-Եորքի մէջ 1,500,000 փրանք հաւաքուեր է իրլանտայի միութեան ի նպաստ:

Կայսրութիւն, փիէմօն, աւելցած էին նաև Անգղիա, Հոլանտա և Սպանիա: Շուէտ և Տանիմարքա միայն իրենց վաղեմի չէզոքութիւնը պահած էին և կատարին Բ. ը դիտելով զբաղած էին որ Բօլօնիան բզրտելու եղած էր այս միջոցին:

Ահաւոր վիճակ մը տիրած էր. Գաղղիա սեպտեմբերի կոտորածէն և յունիսը 21-ի գլխատութեանէն ի վեր, իբրև նիւթական տէրութիւն այնքան երկիւղալի և իբրև բարոյական կոռուվարութիւն այնքան յարգելի չըլլալով, պարզ քաղաքի մը նման ամբողջ Եւրոպայէն գրեթէ պաշարուած էր: Անգղիա մեր ծովափնց վրայ էր. Սպանիա փրենսեան լեռներու, փիէմօնի, Աւստրիա Ալպանեան լեռանց, Հոլանտա և Բրուսիա Ստորին-Նահանգաց հիւսիսային մասին և Վերին-Ռէնէն մինչև Էսթրօ մէկ կէտի վրայ էին. Երկու հարիւր յիսուն հազար զինուոր Հասա-

ԿԱՐՄԻՐ ՏԱՆ ԱՍՊԵՏԸ

Ա.

ԿԱՄԱՌՈՐ ԶԻՆՈՐՆԵՐ

1793 Մարտ 10-ի իրիկունն էր. Նօթը-Տամի ժամացոյցը 10 կը հնչէր. և ամէն ժամ իրարու ետեւ կը սահէր կանցներ նման այն գիշերային թռչունին որ իւր պղնձէ բոյնէն դուրս ցատքելով, տխուր և երերուն կը սաւառնի հոս հոն:

Գիշերը փարիզի վրայ կը տիրէր. բայց ոչ աղմկալից, փոթորկալից և փայլալիով խռնուած գիշեր մը, այլ ցուրտ և միգախառն գիշեր մը:

Փարիզ մեր դիտած փարիզը չէր, այն փարիզը ուր հազարաւոր լոյսեր իրիկունը աչքերը կը չլսցնեն, մտահոգ տարփաւորներ փողոցները կը պտըտին,

— Գերմանական կառավարութիւնը ընկերվարականաց պատճառաւ Պէրլինի և արուարձաններուն պաշարման վիճակը երկարել որոշեր է :

— Տէյլի-Թէլլերաֆի Ս. ֆէթրսպուրկի թղթակիցը կը գրէ թէ Ոչնչականաց Նա. րօտնաիա Վօլիա լրագիրը որ ժամանա. կէ մ'ի վեր դադրած էր, վերստին սկսեր է հրատարակուիլ :

Սոյն լրագրին առաջին թիւը դործա. դիր ժողովին յայտարարութիւնները, գաւառային նամակներ և խմբագրական յօդուածներ կը պարունակէ : Ծանու. ցում մը կըսէ թէ առաջին թիւը 25 կու. պէկի կը ծախուի, սակայն ուր ծախուի. րը չըսեր : Այս թիւը չափաւոր լեզուաւ գրուած է. կերևի թէ կայսեր և պալա. տականաց ալ զրկուեր է : Սիւլթանօֆ անուն ծովային սպայ մը որ Ոչնչականաց տինամիթ տուած ըլլալու ամբաստանու. թեամբ բռնուած էր, ֆէթրօփօլօսքի բերդին մէջ գաղտնի կախաղան հռնուեր է :

Կ Ի Դ Ո Յ

Լոնտոնէն առնուած վերջին թերթե. րը տեղեկութիւն կուտան մեզ կարօրիտ նախագահը սպաննող կիդոյի դատին սկզբնաւորութեան վրայ : Որպէս զի թըշ. ուառական մարդասպանը կարող ըլլայ ինքզինք պաշտպանել, կառավարութիւ. նը հաւնած է հատուցանել փաստաբանի մը վարձը նաև ճամբու ծախքը վկայից զորս կիդոյ կուզէ առեանի առջև բե. րել իւր խեղագորութիւնն ապացուցա. նելու համար : Դատի ատեն կիդոյ շատ մը յիմարական բաներ խօսած է, բայց ոչինչ կը ցուցնէ թէ արդարև խեղագոր է : Ժողովրդեան զայրոյթն առ կիդոյ շատ մեծ է. և ոմանք շտտ գոփաւարաւ կը զսպեն իրենց զայրոյթը : Դատաստանի հինգերորդ օրն երբ կիդոյ կառքով դա. տարանէն բանտ կը տարուէր, յանկարծ ձիաւոր մը կառքին վրայ յարձակելով ատրճանակով կրակ ըրաւ կիդոյի վրայ : Գնդակը կիդոյի ձեռքին հանդիպեցաւ, բայց ծանր վէրք չպատճառեց : Զիւաւորը յանկարծ աներևոյթ եղաւ, բայց հետե. եալ օրը բռնուեցաւ : Յաւալի պիտի ըլ.

րականացնուած թեան վրայ կը քալէին :

Մեր զօրավարները ամէն կողմ ետ վանուած էին : Միացիները Էքս-լա-Շա. փէլը թողլով, դէպի Լիէժ ետ քաշուե. րու պարտաւորեր էր : Սթէնփէլ և Նէոյ. լի Լիմպուրկի մէջ ցիր ու ցան եղած էին : Միրանտա որ Մաէսթրիչը պաշարած էր, կրկին դէպի Թօնթրը քաշուելու հար. կադրուեր էր : Վալէնս և Տամիէլը, յե. տըս նահանջելու ստիպուելով, իրենց միջերըներէն և նիւթերէն մեծ մասը թըշ. նամուրն ձեռքը յանձնած էին : Տասը հազարէն աւելի դասալիք զինուոր բա. նակը թողած և դէպի ներսերը փախած էին :

Վերջապէս Գօնվանսիօնը (Աղդային ժողով Գաղղիացուց 1792 ամի որ առա. ջին ընկերհաշտութիւնը հաստատեց) իր յոյսը միայն Տիւմօրիէի վրայ դնելով, սուրհանդակ սուրհանդակի վրայ զրկած էր անոր որպէս զի Պիէսպօի եղբրը

լայ եթէ մէկը կախուի զկիդոյ սպաննե. րուն համար, մինչ հաւանական է թէ թշուառականը շուտով մահուան պիտի դատապարտուի և պիտի կախուի :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ատենապետաց դիւանը և վարչական խորհուրդը, ինչպէս երէկ գրած էինք, Ղալաթիա գումարուելով Ս Պատրիարք Հօր հրաժարման վրայ խորհրդակցեցան և որոշեցին Նախաքննիչ դիւանաց բոլոր անդամները յառաջիկայ շաբաթ օր ի նիստ հրաւիրել :

Ստուգեցինք թէ Երուսաղիմայ Ամեն. Ս. Պատրիարքը ոչ միայն տակաւին ճամ. բայ ելած չէ Պօլիս գալու համար, այլ և տակաւին Պօլիս գալն ալ յայտնի չէ ինչ ինչ պարագայներու պատճառաւ :

Կեսարիոյ Առաջնորդ Գեր. Եղիա ե. պիսկոպոս ծերութեան պատճառաւ վան. քը քաշուած ըլլալով և անուամբ և եթ Առաջնորդ մնալով վարչական խորհրդոյ որոշմամբ, Կեսարիոյ գաւառական վար. չութիւնը Առաջնորդական փոխանորդ մը կարգելու հրաւիրուած է :

Թէ Պօլսոյ պանդուխտ կեսարացիք և թէ Կեսարիոյ բնիկ ազգայինք երեք ընտ րելի նշանակեր են Առաջնորդական փոխա. նորդութեան. այս ընտրելիներն են, ե. թէ չեմք սխալիք, Կեսարացի Գեր. Յա. կօր վարդապետ որ Եօզղատի Առաջնոր. դական տեղապահի պաշտօն կը վարէր երբեմն. երկրորդ Եօզղատի արդի Առաջ. տեղապահ Գեր. Ղեոնդ. եպիսկոպոս և երրորդ՝ Գեր. Ճերմակեան, որ Ազգ. Պատրիարքարանէն անցագիր առած էր յէջմիածին յեկնելու համար. սակայն կերևի թէ այս լուրը առնելուն պէս ճամբորդութիւնը յետաձգեր է :

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Գաղաքապետութեան դիւանապետ Մահիէտտին պէյ Սամսունի կառավարիչ անուանեցաւ :

— Ռուսիոյ պատուիրակաց պատերազ. մի տուգանաց հատուցման համար տա.

թողու, ուրիշ Հօլանտա երթալու կը պատրաստուէր, Մէօզի բանակին հրա. մանատարութիւնը առնելու համար :

Գաղղիա սրտով և մարմնով յուզեալ Փարիզի մէջ այնպիսի հարուածներու ենթակայ էր, զոր արշաւանք, ասպտամ. բութիւն և լատնութիւն գունդագունդ կը բերէին ամենէն հեռաւոր տեղերու մէջ անգամ : Մէն մի յաղթութիւն ընդ. հանուր ուրախութիւն, խիստ մի պար. տութիւն տհ ու սարսափ կը պատճա. ուէր : Ասկէ շատ դիւրին է մակաբերել թէ Գաղղիոյ իրարու ետեւ կրած պար. տութիւնները որպիսի յուզմունք և տը. խուր տպաւորութիւն մը ներգործած էին ամենուն վրայ :

Մարտի 9-ի իրիկունը Գօնվանսիօնը փոթորկալից նիստ մ'ունեցած էր. բո. լոր սպայներուն հրաման ըրած էր որ ա. մենք մէկտեղ իրենց գնդին զլուին անցնին. և Տանթօն, այս յանգուգն ան.

րեկան 12 միլիոն ֆրանք սահմանելու առաջարկը գրած էինք. Բ. Դուռը կան. խաւ յայտարարած ըլլալով որ տոկոս հատուցանելու կարողութիւն չունի, կը պնդէ եղեր որ յիշեալ գումարը ի. բըր զլխովճար հատուցանէ Ռուսիոյ : Սակայն Ռուսիոյ պատուիրակները յան. ձըն չեն առեր. այսու հանգերձ կը յուսացուի որ ինքրոյն յաջող ելք մը պի. տի կարենան գտնել : 12 միլիոն ֆրանքը գաւառաց վրայ հէվալէներ տրուելով պիտի հատուցուի : Կարոյ կուսակալու. թեան ինչ ինչ հասոյթներուն ալ խօսքը եղած է անցեալ նիստին մէջ, բայց նոյն հասոյթներուն վարչութիւնը Ռուսիոյ չը պիտի յանձնուի :

— Փաստաբան Թընկըր Սիմոն էֆ. ա. ռեւտրական դործոյ վճռալինջ ատենին երկրորդ նախագահ Յօլմանէս էֆէն. տիի դէմ դատ բացեր է :

— Համտի փաշա երէկ Դամասկոսի ճամբով մայրաքաղաքս եկաւ :

— Մէքէէն առնուած վերջին տեղե. կութեանց համեմատ ամսոյս 6ին 7 հո. գի 7ին 1, 8ին դարձեալ 1 հոգի քօլէ. րայէն մեռեր են. իսկ ճիւղտէի մէջ ամ. սոյս 10ին և 11ին բնաւ դէպք մը չէ պատահեր. ըսել է թէ ուխտաւորաց հե. ռանալով քօլէրան բոլորովին պիտի ան. հետանայ :

— Լոյտի ընկերութեան 81 յունվար 1էն մինչև հոկտեմբեր 1 ինն ամսուան հասոյթը 5,557,973 ֆիօրինի հասեր է, մինչդեռ 80ի միւնոյն միջոցի հասոյթն էր 5,496,477 ֆիօրին. յիշեալ ընկերու. թիւնը յառաջիկայ տարի Թրիէ ստէէն Անգղիա, Գաղղիա և Պրսզիլիա շոգենաւ. ներ պիտի հաստատէ :

— Զմիւռնիոյ Լաբարօիալ լրագիրը կը գրէ թէ Պրուսայի բանտէն փախչող շատ մը աւազակներ Մադնիսի և Քա. սապայի կողմերը երթալով, աւազակու. թեանց սկսեր, և ճամբորդները կողոպ. տելու և մինչև իսկ սողանելու ելեր են :

Գորակէօմիւրիէն մեզ զրկուած նա. մակ մը տեղեւորու տնձկութեան պատ. ճառաւ վաղը պիտի հրատարակեմք :

ձը որ ընդհանրապէս անկարելի բաներ կառաջարկէր, թէ և երբեմն կը կատարուէ. ին ալ, Տանթօն բեմը լնելով պրուսացած էր. « Դուք կըսէք թէ զինուոր չունինք. այնպէս չէ՞. պէտք է որ Փարիզը Գաղ. դիւան աղատելու համար 30 հազար հոգի տայ մեզի. զանոնք Տիւմօրիէի զրկենք. յայնժամ ոչ միայն Գաղղիա կազատի, այլ և Պէլճիգա կապահովուի, այլ և Հո. լանտայի կը տիրապետեմք » :

Տանթօնի այս առաջարկութիւնը ընդ. հանուր աւելնով մ'ընդունուած էր : Ամէն հատուածներու մէջ արձանագրութիւնը բացուած էին, հրաւիրելով որ իրիկունը հօն ժողովուն : Բոլոր զուարճութեանց տեղերը զօցուած էին և քաղաքապետու. թեան ապարանքին վրայ սև զրօշակ մը պարզուած էր ինչան սղոյ :

Կէս գիշեր չեղած 35 հազար հոգի զինուոր արձանագրուած էին :

(Ծաղանակէն)

500,000 FRANCS

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ

Ներկայ վիճակահանութեան ա-
մենամեծ պարգևն է՝ սոյն գումա-
րը՝ Վիճակահանութիւնը Համալսո-
րի (Գերմանիա) կառավարութե-
ան վաւերացեալ է, եւ պարգեւ-
ներու վճարման համար կառավա-
րութիւնը երաշխաւորած է։ Սոյն
վիճակահանութիւնը ընդ ամենը 50,
800 պարգև էր պարունակէ, ու
բոլոր գինն է 11,043,423 ֆրանք եւ
հոգիւր անգամ պիտի քաշուին։ Վի-
ճակահանութեան օրերը պաշտօնա-
պէս որոշուած են, եւ հետզհետէ
պիտի քաշուին։ Առաջին անգամին
համար առ առաւելին մինչեւ գեկ-
տեմբեր 1-ին (ըստ Լատ.) յանձնա-
րարութիւն կընդունիմք։ Նոյն օրը
կսկսի վիճակահանութիւնը։

Ամենէն մեծ գումարն է, ինչ-
պէս վերը կը տեսնուի, 500,000
ֆրանք։ Բաց ասկէ վիճակահանու-
թիւնը կը բարձրանայ նաեւ հետեւ-
եալ պարգևները։ 342,500 187,500,
125,000, 75,000, 62,000,
եւ շատ մը պարգևներ
50,000, 37,500, 34,250, 25,000
18,750, 15,000, 12,500, 10,000
7,500, 6,250, 5,000, 3,750, 2,500
1,875, 1,500, 1,250, 625, 375
262, 250, 187, 172, 155, 125
ֆրանքի եւնի։

Ամենէն փոքր պարգևն է 25
ֆրանք։ Վիճակահանութիւնն ընդ
ամենը 50,800 պարգև կը պարու-
նակէ որոշ գումարը կրնէ,
11,043,423 ֆրանք

Տոմսակց զինքը որոշուած են
եւ առաջին մասի բաժանման ամբող-
ջական տոմսակի մը գինն է 7,50,
կէս տոմսակի 3,75 եւ քառորդ
տոմսակի 1,90։ Բոլոր տոմսակները
աւելութեան զինպարգէնը կը կրեն։
Յանձնարարութեանց հետ տոմսա-
կաց զինը մէկտեղ պէտք է զրկուի,
ու եւ երկրի դրամատան մը արժե-
ւորութեանը կամ Գերմանիոյ, Գաղ-
ղիոյ, Աւստրիոյ, Անգլիոյ վրայ վո-
լանտակադրով կամ բոսխայով յանձ-
նարարութեամբ։

Յանձնարարութիւնը հանելուն
պէս, տոմսակները իրենց տէրերուն
պիտի զրկուին։

Ամէն զրկելուն հետք պիտի կը-
ցեմք ձրի բոլոր քաշուած վիճակա-
հանութեանց պաշտօնական ծրարի-
րը, եւ քաշուելին հաշիւը շահութի-
ւորուն պաշտօնական հոգեպիւր պի-
տի զրկելը բոլոր տէրերուն։ Պար-
գեւաց զինը անմիջապէս պիտի վը-
ճարուի կառավարութեան հսկողու-
թեան ներքեւ եւ մեր միջոցաւ շա-
հութին ոտը զրկուելով։ Մեր գրա-
մատունը 100 տարիէ ի վեր հաստատ
ուած ըլլալով, հարկ չկայ վստա-
հացնելու թէ ամէն յանձնարարու-
թիւն ճշդիւ եւ փութով կը գոր-
ծադրէ։

Յանձնարարութիւնը պէտք է
ուղղուի հետեւեալ հասցեով։

Jsenthal & Co
BUREAU PRINCIPAL DE LOTE-
RIE, HAMBURG (Allemagne)

Մեր թղթակցութիւնը եւրոպա-
կան ամէն լեզուներով կը կատար-
ուին։ Մէկ նամակ մը Արեւելքին
Համպուրկ 180 ժամու մէջ կը հոտ-
նի։

ԼՕԺԷՆ ՍԻԻ

ԼՍՐԱՐԸ ՓԱՐԻՍ

Թարգմանեաց Կ. Յ. Փանոսեան

Սոյն հետաքրքրական վէպը տաճկերէն
լեզուաւ տեսք առ տեսք կը հրատա-
րակուի եւ արժանի է ամեն կարգի ան-
ձանց ընդունելութեան։

Ի դին 20 փարայ

Փ Ա Ն Ա Ս Է

ԳԵՂ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԳԵՂ ՍՍՄԱՐԱՅԻՈՅՆ

Եր ծախուի Միասնական եւ Բնակարգ Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ։
Փանասէն իւր օգտակարութեամբ, ինչպէս Ամերիկայի եւ Եւրոպայի, նոյնպէս եւ Թուր-
քիոյ այլ եւ այլ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է։

Փանասէն գեղացւոյն եւ գաւառացւոյն բժիշկն ու բարեկամն է, եւ մեծ օրհնութիւն
մը համարուած է սոյն անդերուն համար, ուր բժիշկ ու դեղ եւ դարման հազիւ կը գտնուին։
Փանասէն բաւականապէս բազմաթիւ լինելով բոլորովին անվնաս է։ Փանասէն այրածին ցաւը
կ'առնէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ։ Նոյնպէս եւ ճարմանոյ կտրուած ու ճոխած տեղե-
րուն ցաւն ու բոլորքը չուտով կ'առնէ։

Ձգային, յօգային եւ ոսկրային սաստիկ ցաւերը բուժելով տաղիսալարը կը հան-
դարտեցնէ։ Ստամոքսի, փորի եւ աղիաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարու-
թեանց առաջը կ'առնու։

Փանասէն ակուալի ստատիկ ցաւերը չուտով կը բուժէ։ Մարմնոյն կտրուած կամ վիրա-
ւորեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով շուտ կը բժշկուին ու կը գոցուին։ Փանասէն կը
բժշկէ նաեւ փորհարութիւն, թանջք, հաղ, ջերմ, կոկորդի բորբոք եւ ուռնոք, մէջքի ցաւ
եւ այլ զանազան ակտեր, որոց սկզբնապատճառը զրկութէն նոյնն են։ Այսպէս կը վկայեն շա-
տուր, որք փորձած են։ Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդոխտը եւ ճանապարհորդը իրենց
մօտ փանասէ պահելով եւ յանկարծական դժուարութեանց ատեն դորձածելով մեծ օգուտ
կը քաղեն եւ ծանր հետեւեանց առաջը կ'առնու։ Փանասէն հեղուկ է, որ թէ մարմնոյն
վրայէն քսելով եւ թէ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ։

Գործածութեան կերպը հետն է։ Գլխաւոր վաճառատնային է, Ղալաթիոյ Կէնի-Ճամիի դրան
կից Միասնական Ամերիկեան վաճառատունը, նաեւ մայրաքաղաքի զեղադորձաց քով ու դա-
ւաններն ալ կը գտնուին։

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՆԻՆԷՆ ԽԻԱԽՈՏԻ
ԳՕՆԹԻ ԵՂԱՐԱՐԵ ԵՒ ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
Ղալաթիա. Սանտրոգորար փողոց 109

Ստորագրեալքս տեսարական բոլոր պա-
տակարարութիւնը մեր վրայ առնելով Գօն-
թի եղբորք եւ Եանիկի հետ ընկերութեամբ
Ղալաթիոյ Սանտրոգորար փողոցը թիւ 109 գոր-
ծատուն հաստատեալնա ի վեր՝ արժանապէս
քաջաբերուեցանք պատուարժան յաճախորդաց
բազմութեան։ Ամէն ոք շուտ փնտրուող մեր
գործարանէն կ'առնէ ծխախոտն ընտրութիւնը,
ճաշակը եւ գինը։ Եւ չափաւորութիւնը տե-
սակներուն համեմատութեամբ։ Ուստի եւ մեզ
հարկ եղաւ, որ եւս ընդարձակ ասպարէզ մը
տալ մեր գործատեւութեանց։

Եւ նախ՝ մեր գործարանն ու վաճառատունը
փոխադրեցինք առաջնոյն գիմացը 109 թիւ չէն-
քին մէջ, եւ իւրան համեմատ ընդարձակու-
թեամբ խիստ յարմարութիւն ունի թէ մայրա-
քաղաքէն թէ գաւառներէն եւ թէ օտար եր-
կիրներէ եկած բազմաթիւ հրամաններն յոյժ
գոհացուցիչ կերպիւ եւ փութով կատարուին։

Երկրորդ ծխախոտներն արտադրող ամեն
կողմ եւ մանաւանդ չէնիճէ յատուկ գործակա-
ներ կարգելով սկսած ենք մասնաւոր խնամք
պատրաստել տալ բերքը եւ ահա այս խնամք
եւ զոհողութեանց շնորհիւ է որ այսօր ամեն-
նախ եւ հոտաւէտ ծխախոտներ կարող ենք
մատակարարել նաեւ 150նոց, 200նոց, եւ 300
նոց եւ աւելի բարձր գիներով ըստ տեսակին։
Այսուհետեւ ոչ ոք պիտի վարանի իւր ճա-
շակին յարմար ընտրել ծխախոտ զանաւոր մասին,
բաւական է զիմեյ մեր վերոյիշեալ գործատունն
ի Ղալաթիա Սանտրոգորար փողոցը թիւ 109,
եւ կամ ամեն ծխախոտներէ խնդրել մեր
գործարանէն կ'առնէ ապրանքներէն։

Ծան. Օտար երկիրներէ ապրանք ուղղորդելը
կը մասնակցին այն մեքանիզմին, զոր ունինք
կայսերական կառավարութեանէն, որ է պանտրոյի
տուրքէն ազատ ըլլալ, որով %ին 20-ան
կուենան։

Վաճառատուններն են .
Ղալաթիա Սանտրոգորար թիւ 109
Ձընտան գարու Զեօմէ-Կիլիէր » 29
Էմին-Էօնիւ » 56

ՏԵՄԻՐԳԱՓՈԼԵԱՆ ԵՂԱՐԱՐԻ

ԸՆԹԱՅԻ

ԳՕՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ

Նոր գտնագիրք
ԹՈՒՄԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
(Մտաւոր եւ գրաւոր)

Առաջին ու երկրորդ տարիներու համար
Աշխատասիրեաց Յ. Գալաթիայէն

Բ. Տաղարութիւն

Մանկավարժական, արդի սկզբնային
համաձայն պատրաստուած սոյն Դասա-
ղըքին առաջին տարին՝ երկրորդ տա-
րւոյ՝ յաւելումնաւ եւ մարտի տաղարու-
թեամբ ի լոյս ընծայուած է եւ կը ծախ-
ուի բոլոր գրողաւորաց քով։

Գին 3 դրուշ։

ՆՈՒԷՐ ԿԱՂԱՆԴԻ

Պատկերազարդ

ԳՐԵՅ Ս.Յ. ՓԱՓԱՉԵԱՆ

Սոյն գիրքը՝ որ անշուշտ համար խիստ
յարմար է, գեղեցիկ պատկերներով
զարդարուն եւ կը պարունակէ իւր մէջ զա-
նազան մանրամասնութիւններ, խրատներ եւ այլ բա-
րոյական դասեր։ Որ դպրոցական երկ-
սեռ ուսանողը անշուշտ կրնան մեծ օ-
գուտ քաղել։

Կեդրոնատեղին է Ուղու չարչի Թը-
րէնկեան դրատունը։ Կը գտնուի նաեւ
ձեռնորդ Հայ գրողաւորաց քով։ Գին 60
փրկ. Դպրոցաց համար զեղչ կըլլայ։

ՏԵՐ-ԻՄԵԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Բիզափաղա խան քիւ 14